

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Президент
Національного університету
«Києво-Могилянська академія»

Сергій КВІТ

«08» травня 2026 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
для вступників на навчання до аспірантури для здобуття ступеня
доктора філософії (PhD) за спеціальністю С1.01 «Економіка
та міжнародні економічні відносини (економіка)»
(галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика,
інформація та міжнародні відносини»;
освітньо-наукова програма «Економіка»)

Схвалено
Вченою радою факультету економічних наук
(протокол № 6 від «08» травня 2026 р.)

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фахове вступне випробування за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» (освітньо-наукова програма «Економіка»), галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» передбачене «Правилами прийому на навчання до Національного університету «Києво-Могилянська академія» в 2026 році» для тих вступників, які вступають для здобуття ступеня доктора філософії.

Фаховий іспит має за мету з'ясування рівня професійних компетентностей, теоретичних знань і практичних навичок абітурієнтів з базових економічних дисциплін «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Економіка підприємства», «Міжнародні економічні відносини». Вона сформована у відповідності до офіційного державного стандарту цієї спеціальності, для визначення готовності абітурієнтів засвоювати освітньо-наукову програму «Економіка» доктор філософії в НаУКМА.

Фаховий іспит проводиться дистанційно із застосуванням технологій комп'ютерного тестування на платформі Zoom чи DistEdu із відеофіксацією процесу. Результати тестування зберігаються в корпоративному хмарному сховищі та/або системі DistEdu.

Тривалість виконання тесту – 50 хвилин, завдання складається з 50 тестів, які система на DistEdu розподіляє випадковим способом і автоматично перевіряє результати. По завершенню іспиту комісія виставляє оцінки у підсумкову відомість для передачі до приймальної комісії НаУКМА, яка буде офіційно оприлюднювати результати.

II. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Основні теми базових економічних курсів, стандартні питання яких виносяться на фаховий іспит за освітньо-науковою програмою «Економіка»:

Мікроекономіка

1. Предмет і функції економічної науки. Визначення: Макроекономіка, Мікроекономіка, Мезоекономіка, Глобальна економіка.
2. Виробничі ресурси. Матеріальні ресурси (земля і капітал). Людські ресурси (праця і підприємницький хист). Проблема обмеженості ресурсів і необхідність вибору.
3. Закони попиту і пропозиції. Цінова еластичність попиту і пропозиції.
4. Основні принципи організації ринкової економіки. Моделі ринкової економіки. Сутність і функції ринку. Види ринків.
5. Ринкова рівновага. Визначення рівноважної ціни та рівноважної кількості товару. Надлишок виробника і надлишок споживача.
6. Прямий і непрямий вплив держави на ринкову рівновагу. Наслідки запровадження максимальних і мінімальних цін.

7. Потреби та їх класифікація. Економічні інтереси. Функція корисності. Сукупна і гранична корисність. Закон спадної граничної корисності блага.
8. Економічна сутність раціонального вибору споживача. Поняття рівноваги споживача. Криві байдужості (індиферентності) та їх властивості.
9. Поняття і параметри виробничої функції. Закон спадної віддачі виробничих факторів. Сукупний, середній та граничний продукт, їх взаємозв'язки.
10. Крива виробничої байдужості (ізокванта): поняття і властивості. Лінія однакових витрат виробництва (ізокоста). Правило рівноваги виробника.
11. Економічний і бухгалтерський підходи до визначення витрат виробництва. Економічний, бухгалтерський і нормальний прибуток.
12. Досконала конкуренція, монополія, монополістична конкуренція, олігополія. Ефективність ринку досконалої конкуренції. Економічні наслідки олігополії.

Макроекономіка

1. Основні показники Системи національних рахунків та методи їх визначення: Валовий внутрішній продукт (ВВП), Валовий національний дохід (ВНД), Чистий внутрішній продукт (ЧВП), Національний дохід (НД).
2. Номінальний і реальний ВВП, формула їх взаємозв'язку. Індекси зміни цін та їх види (Індекс споживчих цін (ІСЦ), Дефлятор ВВП).
3. Ринкова модель обігу доходів і витрат в закритій економіці. Вилучення та ін'єкції. Інвестиційна функція.
4. Гранична та середня схильність до споживання та заощадження. Кейнсіанська функція споживання. Мультиплікатори державних витрат та податковий.
5. Модель «сукупний попит – сукупна пропозиція» (AD/AS). Фактори руху кривих на графіку цієї моделі. Макроекономічна рівновага в короткостроковому та довгостроковому періодах: класичний (неокласичний) та кейнсіанський підходи.
6. Діловий цикл та його фази (криза, депресія, пожвавлення, піднесення). Причини економічних коливань.
7. Інфляція: суть, причини виникнення, види та соціально-економічні наслідки. Антиінфляційна політика.
8. Безробіття та його види (структурне, фрикційне, циклічне). Вимірювання рівня безробіття. Природна норма безробіття. Крива Філіпса. Державні соціальні стандарти: прожитковий мінімум, мінімальна заробітна плата, мінімальна пенсія.
9. Види попиту на гроші (трансакційний та попит на гроші як актив). Функція попиту на гроші.
10. Пропозиція грошей. Роль Центрального банку країни. Сутність показника грошової (монетарної) бази. Грошові мультиплікатори.
11. Монетарна політика, її сутність та інструменти.
12. Фіскальна політика: її сутність та інструменти.

Економіка підприємства

1. Підприємство як суб'єкт господарювання: сутність, види, функції, напрями діяльності.
2. Типи організаційних структур управління підприємствами.
3. Планування діяльності підприємств. Сутність та різновиди планів. Бізнес-план: визначення, розділи.
4. Ресурсне забезпечення діяльності підприємств: основний, оборотний капітал, нематеріальні ресурси.
5. Інновації: сутність, різновиди, інноваційний процес.
6. Витрати та результати діяльності підприємств. Собівартість та кошторис витрат.
7. Ціна на продукцію: сутність, функції, різновиди.
8. Дохід та прибуток підприємства.
9. Ефект та ефективність діяльності підприємства.
10. Персонал підприємства: категорії, мотивація. Заробітна плата (форми, номінальна, реальна).
11. Соціально-трудові відносини на підприємстві: суть, суб'єкти.

Міжнародні економічні відносини

1. Міжнародні економічні відносини: сутність, ознаки, об'єкти, суб'єкти.
2. Міжнародна економіка: характеристика, структурні рівні.
3. Міжнародний поділ праці: суть, напрями міжнародної спеціалізації, тенденції, показники.
4. Форми міжнародних економічних відносин.
5. Міжнародна торгівля товарами і послугами: суть, методи, показники, тенденції.
6. Міжнародний рух капіталу: форми, чинники, види.
7. Міжнародна трудова міграція: поняття, види, причини, напрямки.
8. Світовий ринок праці: суть, функції, регулювання.
9. Світовий валютний ринок: сутність, функції, об'єкти. Валютна політика та її об'єкти.
10. Міжнародні кредитні відносини: поняття, функції, форми. Платіжний баланс.

ІІІ. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

Мікроекономіка

1. Мікроекономіка і макроекономіка: Підруч. для студентів екон. спец. : У 2 ч. / За заг. ред. С. Будаговської. – К.: Основи, 1998 (і подальші перевидання).
2. Базилінська О., Мініна О. Мікроекономіка. – «Центр навчальної літератури», 2019. – 352 с.
3. Гронтковська Г., Косік А. Мікроекономіка. Практикум: навчальний посібник. – К.: «Центр початкової літератури», 2019. – 418 с.
4. Іванчук Н. В. Мікроекономіка : навч. посіб. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2025. 230 с.
5. Канцір І. А., Кліпкова О. І., Іванець Л. В. Макро- мікроекономіка: від теорії до практики : навч. посіб. Острог : Видавництво Новий світ-2000, 2025. 444 с.
6. Мікроекономіка : підручник / [А. П. Наливайко, Л. А. Азьмук, П. Г. Банщикова та ін.] ; за наук. ред. А. П. Наливайка. – К. : КНЕУ, 2011.
7. Мікроекономіка : підручник / За заг. ред. А.І. Ігнатюк. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 420 с.
8. Макконнелл Кемпбелл Р., Брю Стенлі Л. Мікроекономіка / Наук. ред. перекладу С. Панчишина. – Львів: Просвіта, 1999.
9. Піндайк Р.С., Рубінфелд Д.Л. Мікроекономіка. – К.: Основи, 1996.
10. McConnell, Campbell R. and Stanley L. Brue. Economics: Principles, Problems, and Policies, 19th Edition. – McGraw-Hill Education, 2011.
11. Баула О.В., Вісіна Т.М., Лютак О.М., Савош Л.В., Кравчук О.Я., Зелінська О.М., Полянська Т.О. Економікс. Ч. 1. Вступ до економікса. Мікроекономіка : навч. посіб. / Луцьк : СПД Гадяк Ж. В. – 2021. –320 с
12. Каменева Н.М., Косич М.В., Александрова О.Ю., Мозгова О.Т. Мікроекономіка: Навч. посібник . Харків: УкрДУЗТ, 2022. – 305 с.

Макроекономіка

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: підручник: у 2 кн. / С. М. Панчишин, П. І. Островерх, І. В. Грабинська та ін. ; за ред. С. Панчишина, П. Островерха. – 3-тє вид., виправл. та доп. Кн. 1.: Вступ до макроекономіки. Макроекономіка. – Львів: Априорі, 2020. – 648 с.
2. Бажал Ю. М. Макроекономіка : конспект лекцій : навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / Ю. М. Бажал. - Київ : НаУКМА, 2024. - 41 с.
3. Біла І., Шевченко О. Макроекономіка: практикум / Ірина Біла, Олена Шевченко. – Київ: НаУКМА, 2025. – 167 с.
4. Данилович-Кропивницька М. Л., Стецюк П. І., Тивончук І. О. Макроекономіка: навчальний посібник / М. Л. Данилович-Кропивницька, П. І. Стецюк, І. О. Тивончук. – Третє видання, доповнене. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2026. 276 с.
5. Манків Н. Г. Макроекономіка / Пер. з англ. 4-го видання (2000 р.). – К.: Основи, 2000.

6. Базилінська О. Я. Макроекономіка: навчальний посібник / О. Я. Базилінська. – К.: Центр учбової літератури, 2023. – 442 с.
7. Козакова О.М., Забарна Е.М. Макроекономіка: підручник. - Херсон, 2025. - 428 с.
8. Макроекономіка: базовий курс [Електронний ресурс] : навч. посіб. / [проф. І.Й. Малий, проф. І.Ф. Радіонова, доц. Т.Ф. Куценко, доц. Н.В. Федірко та ін.] – К. : КНЕУ, 2016.
9. Макконнелл Кемпбелл Р., Брю Стенлі Л. Макроекономіка / Наук. ред. перекладу С. Панчишина. – Львів: Просвіта, 1997.
10. Панчишин С.М. Макроекономіка: Навч. посіб. – Л.: Апріорі, 2022. – 524 с.
11. Семюелсон Пол А., Нордгауз Вільям Д. Макроекономіка. Пер. з англ. - К., Основи, 1995 (і подальші перевидання).
12. Тюхтенко Н.А., Синякова К.М. Макроекономіка: навчальний посібник / О. Я. Базилінська. – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 442 с.
- 13.

Економіка підприємства

1. Азарова А. О., Нікіфорова Л. О. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Вінниця: ВНТУ, 2016. – 216 с.
2. Витвицький Я.С., Витвицька У.Я., Гавадзин Н.О., Зелінський Р.Р. Економіка підприємства: навчальний посібник: практикум. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. – 178 с.
3. Горбач Л.М., Котляров В.О. Економіка підприємства: Навчальний посібник. – К.: Видавничий дом «Кондор», 2021. – 620 с.
4. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погріщук Б. В. Економіка підприємства: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 304 с.
5. Економіка підприємства: підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. – Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. – 620 с.
6. Економіка підприємства: Навчальний посібник / О.М.Бандурка, Є.В.Ковальов, М.А. Садиков, О.С. Маковоз; за заг.ред. О.М. Бандурки. – Х.: ХНУВС. – 2017. – 192 с.
7. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.І. Лисак, Л.О. Андреева, Л.О.Болтянська. – Мелітополь: Люкс, 2020. – 272 с.
8. Економіка підприємства: Навчальний посібник / С.М. Рогащ, Н.М. Суліма, Л.М. Степасюк та ін. – 2-ге вид. – К. : «ЦП «КОМПРИНТ»». 2018. – 392 с.
9. Економіка підприємства [Електронний ресурс] : конспект лекцій : /Н.М. Покровська – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025. – 269 с.
10. Захарченко В.І. Економіка підприємства. Практикум. – К.: Видавництво «Центр навчальної літератури», 2019. – 144 с.
11. Економіка підприємства: підручник / В. В. Козик, О. Ю. Ємельянов, О. Я. Загорецька [та ін.]. – Львів : «Новий Світ-2000», 2026. – 278 с.

Міжнародні економічні відносини

1. Амеліна І. В., Попова Т. Л., Владимиров С. В. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2021. –256 с.
2. Горбач Л. М. Міжнародні економічні відносини: підручник для студ. вищих навч. закл. / Л. М. Горбач, О. В. Плотніков. – Київ : Кондор, 2019. – 263 с.
3. Григор'єв Г.С. Міжнародна економіка: практикум/ Г.С.Григор'єв – Київ : НаУКМА., 2024. – 145 с.
4. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб.; уклад.: В. В. Дергачова, К. О. Кузнецова, І. М. Манаєнко, В. А. Мельникова, О. С. Ченуша. – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 340 с.
5. Міжнародні економічні відносини: підручник / за ред. Ю. Г. Козак. – К : Центр навчальної літератури, 2021. – 400 с.
6. Міжнародні економічні відносини [Електронний ресурс] : підручник / А. І. Крисоватий, Р. Є. Зварич, О. М. Сохацька [та ін.] ; за заг. ред. А. І. Крисоватого, Р. Є. Зварича. - Тернопіль : ЗУНУ, 2021. - 662 с.
7. Міжнародні економічні відносини та менеджмент в умовах посилення глобалізаційних процесів: навчальний посібник / І. М. Бутко, М. П. Бутко, Ж. В. Дерій та ін.– Київ : Центр учбової літератури, 2017. – 528 с.
8. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник [Електронний ресурс]. Частина 1 / А.О. Задоя, А.С. Магдич, О.А. Задоя. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2022. – 142 с.
9. Міжнародні економічні відносини: підручник / [А. А. Мазаракі Т.М Мельник, Л.П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник] ; Київ. нац. торг.- екон. ун-т. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 611 с.
10. Міжнародна економіка: підручник / за ред. А. О. Задоя, В. М. Тарасевича. – Київ : Центр учбової літератури, 2020. – 416 с.
11. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник / за редакцією І. Грабинського – Львів: Сполом, 2026. – 457 с.

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Результати фахового іспиту за освітньо-науковою програмою «Економіка» доктор філософії оцінюються за **200-бальною шкалою, кожне тестове завдання оцінюється в 4 бали.**

Оцінювання письмового іспиту здійснюється членами фахової атестаційної комісії експертними методами за такими критеріями:

абітурієнт вважається таким, що склав фаховий іспит за освітньо-науковою програмою «Економіка», якщо його оцінка становить **150-200 балів.**

У випадку, якщо оцінка за фаховий іспит становить **0 – 149 балів**, абітурієнт вибуває з конкурсного відбору.

Голова фахової атестаційної комісії,
гарант освітньо-наукової програми «Економіка»
третього рівня вищої освіти

д.е.н., професор

Наталя НОВІКОВА